

GEZEĞENİMİZ VE İNSANLAR

Denizin Çocukları Mokenler

Mokenler, Tayland kıyıla-

rına 60 kilometre uzaklıktaki Surin Adaları'nda yaşayan, yılın büyük bir bölümünde denizlerde gezen yarı göçebe bir topluluk. Birçok insan için karada zaman geçirmek neyse, onlar için de yüzmek, dalmak ve teknede zaman geçirmek de o. Deniz onların evi. Yılın belli zamanlarında, denizde güçlü rüzgârlar ve dalgalar olduğunda, bambu kulübelerine sığınıyorlar. Kulübelerini de, denizin kıyıyla birleştiği yerlerde, denizden belli bir yükseklikteki platformların üstüne yapıyorlar. Havalar düzelince, "kabang"larına geri dönüyorlar. Kabang, Mokenler'in teknelerine verdiği ad. Ancak, son yıllarda, Tayland hükümetinin çabaları sonucu birçok Moken, kulübelerinde daha çok zaman geçirmeye, kabanglarınıysa yalnızca biryerden bir yere gitmek için kullanmaya başlamış.

Deniz kadar olmasa da, Mokenler'in yaşamında orman da önemli bir yer tutuyor. Ağaçların gövdelerini ve yapraklarını, evlerini, teknelerini ve eşyalarını yapmada kullanıyorlar. Yiyecek olarak ve ilaç yapımında da bir-

çok orman ürününden yararlanıyorlar.

Çok iyi birer dalgıç olmayı daha küçük yaşlarda öğrenen Moken çocukları, deniz dibinden midye ve deniz hıyarı gibi yiyecekler toplamak için defalarca suya dalıyorlar. Sualtı gözlüğü kullanmasalar da, denizin dibindeki çok küçük nesneleri bile büyük bir kolaylıkla görüp alabiliyorlar. Geçtiğimiz yıllarda bir araştırmacı, Moken çocuklarının, yaşitları başka çocuklara göre sualtında çok daha keskin bir görüşe sahip olduklarını kanıtlamış. Bunun nedeniyse, suyun altında gözbebeklerinin iyice küçülmesi ve gözlerini daha iyi odaklayabilmeleri.

Mokenler'in, denizi herkesten daha iyi tanıdıkları söyleniyor. Öyle ki, 2004 yılında Güneydoğu Asya'da gerçekleşen tsunami felaketinde, bu sayede hayatta kalabilmişler. Deniz seviyesindeki düşüşten, dev dalgaların gelişini önceden sezmişler; dalgalar kıyıya vurmadan yükseklerle kaçarak yaşamlarını kurtarabilmişler.

Aslı Zülâl

http://www.unesco.org/csi/act/thailand/moken_e.htm
<http://www.cusri.chula.ac.th/andaman/en/way/index.php>
<http://www.sciencenews.org/articles/20030517/fob4.asp>